

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף צג

דתנן: אשה שאמרה לבעלה 'קונם שאני עוֹשֶׂה לְפִיךָ' דהיינו שאסרה את מעשה ידיה על בעלה, אין הבעל צריך להפר את נדרה משום שהיא משועבדת לו והנדר לא חל, ולדעת רבי עקיבא צריך להפר, שמא תעשה יותר ממה שמחויבת לעשות עבורו ועל זה הנדר חל. מוכח שר"ע סובר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם, שהרי הנדר שלה חל על מה שתעשה בעתיד.

רב הונא בריה דרב יהושע דוחה: מדובר שאמרה 'יקדשו ידי לעושיהם' (= לקב"ה), והידיים הרי נמצאות בעולם.

ופליגא דרב נחמן בר יצחק: כלומר רב הונא בריה דרב יהושע הנ"ל שדחה את הראיה, חולק על רב נחמן בר יצחק הסובר שדעת ר"ע היא שאדם כן מקנה דבר שלא בא לעולם.

דאמר רב נחמן בר יצחק: רב הונא קיבל מרב שהיה רבו, ורב קיבל מרבי ינאי שהיה רבו וכו' ורבי אליעזר בן יעקב קיבל מרבי עקיבא שהיה רבו שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

כעת הגמ' מבארת היכן מצאנו שכל החכמים הנ"ל אמרו שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם:

רב הונא: אדם שמכר פירות דקל לחברו בימות הגשמים שעדיין אין פירות בדקל, לדעת רב הונא - אם המוכר רוצה לחזור בו מהמכירה לפני חודש ניסן (= שאז האילן מוציא את הפירות) יכול לחזור בו, אבל לאחר שכבר יצאו הפירות אינו יכול לחזור בו, משום שכשהפירות יוצאים חלה המכירה והם של הקונה. מוכח שלדעתו אדם מקנה דבר שעדיין לא בא לעולם (= שמכר פירות שעדיין לא צמחו והמכירה חלה).

ורב נחמן סובר שאפילו לאחר שהפירות יצאו יכול המוכר לחזור בו, אבל מודה לרב הונא במקרה שהלוקח כבר אכל מהפירות שאין המוכר יכול לתבוע את דמיהם ממנו.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

רבי: אדם שהולך לקנות שדה, ולפני שקנה את השדה אמר לחברו 'כשאקנה את השדה היא תהיה נתונה לך במתנה מעכשיו', קנה חברו את השדה והיא אכן נתונה לו במתנה. מוכח שלדעתו אדם מקנה דבר שעדיין לא בא לעולם (= שנתן לחברו שדה במתנה בזמן שהיא עדיין לא הייתה שלו).

רבי ינאי ורבי חייא: לרבי ינאי היה אריס שעבד בשדה שלו (= 'אריס' הוא אדם העובד בשדה של חברו להוציא ממנה פירות ומקבל שכרו מן הפירות) והיה מביא לו בכל ערב שבת מידה מסוימת של פירות, פעם אחת התאחר האריס ולא הביא, לקח רבי ינאי ועישר מפירות שהיו בביתו על הפירות שהאריס עתיד להביא לו. לאחר מכן הלך רבי ינאי לרבי חייא ושאל אותו האם עשה כראוי, אמר לו רבי חייא שעשה כראוי, שנאמר לגבי מעשר "למען תלמד ליראה את יהוה אלהיך כל הימים", "כל הימים" אלו שבתות וימים טובים כלומר שעל האדם להיזהר לא לבטל עונג שבת בגלל תיקון הטבל. **רבי חייא מבאר:**

למאי הלכתא: כלומר מה הפסוק בא ללמדנו? הוא לא בא ללמד אותנו שמותר לעשר בשבת, שהרי האיסור לעשר בשבת הוא מדרבנן (= שאסרו לטלטל את הטבל משום מוקצה) אבל מדאורייתא מותר, אלא בוודאי שהוא בא ללמדנו שמותר לעשר על פירות שעדיין לא באו לעולם לצורך עונג שבת, והמעשה שעשית היה ראוי.

אמר לו רבי ינאי: והרי הקריאו לפני בלי שבת זה בחלום את המילים "קנה רצוץ", האם התכוונו להקריא לי את הפסוק "עתה הנה בטחת לך על משענת הקנה הרצוץ הנה על מצרים אשר יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה כן פרעה מלך מצרים לכל הבטחים עליו" כדי לרמוז לי שלא עשיתי כראוי?

ענה לו רבי חייא: לא, התכוונו להקריא לך את הפסוק "קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה לאמת יוציא משפט" כדי לרמוז לך שעשית כראוי. הרי שהם סוברים שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

רבי: אדם שקנה עבד על מנת לשחררו, אסרה התורה לקונה את העבד להשתעבד בו אלא הוא חייב לשחררו. רבי מסביר שמדובר במקרה שהוא כתב לו שטר לפני שקנה אותו ובו כתב לו 'לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו'. והרי הוא מקנה לו דבר שלא בא לעולם כי עדיין לא קנה אותו.

הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיר: והוא עדיין גוי, או להיפך שישראל אומר לאישה בעודה גויה שתהיה מקודשת לו לאחר שהיא תתגיר. וכן עבד שאומר לבת ישראל שתתקדש לו לאחר שישתחרר מעבדות, או להיפך. וכן האומר לאחות אשתו שתתקדש לו לאחר שתמות אחותה - אשתו. וכן האומר ליבמה שתהיה מקודשת לו לאחר שיחלוץ לה יבמה - אינה מקודשת. זו דעת תנא קמא, אבל לדעת רבי מאיר מקודשת. כי לדעת רבי מאיר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

פירות ערוגה זו תלושים: הפירות מתחייבים במעשר רק לאחר שיגיעו לשליש גידולם (שאז הגיעו לגמר מלאכה, כפי שדרשו חכמים מפסוק) ויתלשו מהקרקע. האומר 'הפירות התלושים יהיו תרומה על פירות שעדיין מחוברים ועוד לא הגיעו לשליש גידולם - לכשיגיעו לשליש ויתלשו' - לאחר שיגדלו ויתלשו הרי הם תרומה. אפילו שבשעה שתרם לא היו הפירות ראויים לתרומה, כי אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

קונם שאני עושה לפיך: כמו שלמדנו בעמוד א.

*

עד אחד ביבמה מהו: למדנו במשנה שאם עד אחד מעיד על אישה שמת בעלה היא יכולה להתחתן על פיו, בגלל שהיא מדייקת ובודקת היטב שהוא אכן מת לפני שהיא מתחתנת, כי חכמים החמירו עליה אם יבוא בעלה. הגמרא מסתפקת באישה שאין לה ילדים, האם עד אחד נאמן לומר שמת בעלה ובכך להתירה להתיבם או לא. הצד לומר שכן - כי הסיבה שעד אחד נאמן משום שבדבר העתיד להתגלות אדם לא משקר. והצד לומר שלא - כי הסיבה שסומכים על עדותו בגלל שהיא מדייקת לפני שמתחתנת, אבל כאן בגלל אהבתה ליבם היא לא תדייק לפני שתחתן.

תניתוה: יש ראייה מהמשנה. נאמרה לה עדות שקודם מת בנה ואחר כך בעלה והיא צריכה יבום, ולאחר שהתיבמה נאמרה לה עדות אחרת להיפך - תצא והולד הראשון והאחרון ממזר. רב ששת מוכיח שלא יתכן לומר שמדובר שאמרו לה בהתחלה שני עדים ולאחר מכן שוב באו שני עדים, כי אם כן מדוע שנסמוך על העדים השניים ולא על הראשונים. ועוד: אם כן הולד לא 'ממזר' אלא רק 'ספק ממזר'? ואי אפשר לתרץ שהתנא לא דייק בדבריו והכוונה ל'ספק ממזר', כי בסיפא הוא דייק וכתב שהולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר.

אלא בהכרח שבהתחלה בא עד אחד ולאחר מכן באו שניים, ולכן הם נאמנים יותר מהראשון ולכן גם הולד ודאי ממזר. מוכח מכאן שהעד האחד נאמן כל עוד לא באים שנים וסותרים את עדותו, והרי כאן הוא נאמן להתיר את האישה להתייבם.

ואינא דאמרי: אין ספק שעד אחד נאמן להתיר אישה להתייבם. אלא הספק הוא האם עד אחד נאמן להתיר אישה הזקוקה לייבום לשוק, דהיינו שמעיד שמת היבם, או שמעיד שקודם מת בעלה ואחר כך בנה. הצד לומר שלא נסמוך עליו – בגלל שהיא שונאת את היבם (הפוך מהלשון הראשון), ולכן לא תדייק לברר שבאמת היבם מת לפני שתתחתן עם מישהו מהשוק.

תניתוה: כשהעידו שקודם מת בעלה ואחר כך בנה שהיא פטורה מיבום, ואחר כך העידו להיפך – תצא והולד ראשון ואחרון ממזר. ובהכרח שהעדו הראשונה היתה בעד אחד והעדו השניה בשתי עדים כנ"ל, ומכאן שעד אחד נאמן להתיר יבמה לשוק.

לעולם תרי ותרי: הגמרא דוחה. בהתחלה היו שני עדים, והסיבה שמאמינים לשני העדים האחרונים בגלל שהאחרונים העידו עדות שמזימה את הראשונים, דהיינו 'עמנו הייתם' - אתם העדים הראשונים הייתם עימנו במקום אחר באותו זמן שעליו אתם מעידים שראיתם את המקרה. ובעדות הזמה מאמינים לאחרונים.